

Kongens Vænge 2
3400 Hillerød**Telefon** +45 48 20 50 00
Direkte + 45 20 56 12 65
Fax +45 48 20 56 61
Web www.regionh.dk

CVR/SE-nr: 30 11 36 83

Dato: 1. juli 2013

**BILAG. REGIONSRÅDETS DELEGATIONSREJSE TIL KINA DEN 26 – 31
MAJ 2013 – EVALUERING OG LÆRINGSPUNKTER****Turens formål og deltagersammensætning**

Regionsrådet ønskede en bredt sammensat delegation af regionsrådsmedlemmer og navngivne, eksterne samarbejdspartnere. En bred delegation ville udgøre et afsæt for et stærkt, efterfølgende samarbejde mellem hovedstadsregionale aktører. Det er en hjørnesten i regionsrådets internationaliseringsstrategi fra juni 2012.

Alle de eksterne organisationer, som regionsrådet ønskede at invitere, var repræsenteret på turen. Delegationens sammensætning og rejsens program er medtaget til slut i notatet.

Deltagernes vurdering af delegationsrejsen

8 af 13 adspurgte delegationsdeltagere har besvaret et spørgeskema om deres vurdering af turen, hvor: 1 = meget utilfreds, 2 = utilfreds, 3 = gennemsnitlig, 4 = tilfreds, og 5 = meget tilfreds (Administrationens deltagere samt tolk er ikke adspurgt). 3 regionsrådsmedlemmer og 5 eksternt inviterede har besvaret). Flere har anført uddybende kommentarer, som gengivet herunder i afkortet form.

På skalaen fra 1 til 5 vurderer deltagerne, at delegationsrejsen levede op til dens forskellige formål svarende lidt under i 4. Deltagernes vurdering af den samlede programsammensætning, de praktiske forhold under rejsen og hele forløbet før, under og efter rejsen ligger højt, mellem 4 og 5 på skalaen.

Emne	Vurdering (1-5)	Kommentar
Delegationsrejsens formål:		
Knytte kontakter til provinsmyndighedens centrale beslutningstagere og til danske og internationale aktører	4,1	'En underskrivelsesceremoni på guvernør- fremfor viceguvernørniveau havde været det bedste afsæt for samarbejdet.' 'Vi fik mere med os end forventet. En gevinst med den brede delegation fra myndigheder og erhvervsliv.' 'Fantastisk kontakt til virksomheden Simcere, som allerede er ved at blive omsat til aktiviteter. God kontakt til udenlandske erhvervsserviceorganisationer, som kan anvendes senere. Be-

		grænset kontakt til myndighedsniveau. 'Vi mødte de centrale aktører, men kortvarigt.'
Øge indsigten i kinesiske og i særdeleshed Jiangsu-provinsens forhold og dermed samarbejdsmuligheder	3,6	'Gerne større italesættelse fra kinesisk side om deres forventninger til samarbejde.' 'Til trods for at turen var kort, var den meget lærerig.' 'Turen gav god indsigt, men man skal komme tilbage flere gange og have tid med kineserne.' 'Var mest interesseret i at sælge os standplads på deres turistmesse'
Styrke fundamentet for fremtidigt, øget samarbejde mellem hovedstadsregionale nøgleaktører om Kina-aktiviteter	4,3	'Positivt at tale med kineserne, og organisationer og virksomheder, vi talte med, bifaldt vores tilgang.' 'Nyttigt. Men lang proces. Meget afhængig af bedre direkte flytransport.'
Spredte viden om og markedsføre hovedstadsregionen	3,7	'Især fagspecifikke, bilaterale møder arrangeret undervejs.' 'Vi fik fortalt dem vi mødte, om vores muligheder'
Samlet programsammen-sætning (fx bredt/smalt fagligt fokus, varierede/ensformige møder/aktiviteter, tæt/uambitiøst program, relevante/irrelevante mødepartnere)	4,4	'Meget bredt fagligt fokus, hvor ikke alt kan være relevant for alle. Men formåede til gengæld at belyse samarbejdsområder bredt.' 'Ambitiøst, tæt og godt program.' 'Flot - dog meget kort program. Havde gerne besøgt forurenende, kinesisk industri.' Programmet var alsidigt og udbytterigt, som dog også burde have indeholdt et turistmål – det er en del af at vise interesse for en kommende samarbejdspartner.' 'Tætpakket program med varierede aktiviteter. Evt. opdele delegationen for mere tid til faglig dybde.' 'Godt program, relevante punkter og virksomhedskontakt.' 'Meget fint, at vi også fik lejlighed til at arrangere et særskilt seminar for delegationen om Chinavia projektet.'
Praktiske forhold under turen	4,9	'Alt fungerede. Gode hoteller, og fantastisk backup fra administrationen.' 'De mange skift mellem lokaliteter gik smidigt.' 'Meget velorganiseret'
Samlet vurdering af forløbet incl. forhold før og efter selve rejsen	4,6	'Helt i top. Det var inspirerende og lærerigt.' 'Evt. samle alle før afrejse for at afstemme forventninger og programdele.' 'Delegationslederen gjorde en rigtig god figur som repræsentant for regionen, og administrationen havde styr på alle elementer i programmet.' 'Nyttigt, men det er en meget lang proces.'

Resultater og læringspunkter fra turen

Under møder og samtaler med aktører i Kina fik delegationen en række gode råd til sit forestående samarbejde med Jiangsu Provinsen.

Udgangspunktet er, at Danmark ikke udnytter erhvervs mulighederne i Kina i lige så stort omfang som andre, europæiske lande. Eksempelvis er de kinesiske investeringer i Sverige tre gange så store som i Danmark, når der er taget højde for forskel i markedsstørrelse. Ligeledes er væksten i den kinesiske turisme til hovedstaden høj, men ikke på højde med andre, europæiske destinationer.

De kinesiske udfordringer for danske aktører

Over en bred front pegede danskere i Kina på, at det er vanskeligt at begå sig på kinesiske markeder – men mulighederne er til gengæld tilsvarende store.

Det kræver på én gang tid, fart, tålmodighed og fleksibilitet i et omfang, som kun få virksomheder kan/vil leve op til. En vigtig rolle for danske myndigheder er derfor at mindske virksomhedernes udfordringer.

Den kinesiske befolkning befinder sig også et helt andet sted og har *helt andre behov* og ønsker end den danske. Det er afgørende at tage højde for dette. Eksempelvis er det ikke 'in' at cykle i Kina, hvor nye muligheder for at købe en bil giver både komfort og status. Kineserne er heller ikke indstillet på energibesparelser og miljøhensyn, hvis det betyder, at man må give køb på nyvundne muligheder for lys/varme/el-forbrug.

Frygten for kinesisk *piratkopiering* af produkter afholder mange danske aktører fra at engagere sig i Kina. Det er dog den danske ambassades vurdering, at de kinesiske myndigheder over en årrække har været meget ambitiøse i forhold til at indføre et sikkert IPR-system (Intellectual Property Rights) og implementere det centralt og decentralt. Ambassaden oplever ikke mange IPR-sager.

Kinesiske *skatteregler* for virksomheder er komplicerede, og virksomheder skal derfor forberede sig på dette område.

Interne danske regler kan også vanskeliggøre aktiviteter i Kina. Danmark kan have store muligheder for eksport af for eksempel uddannelse indenfor velfærdsfag ('varme hænder' i eksempelvis ældreplejen), men danske regler for danske institutioner begrænser mulighederne.

Udfordringer er der således mange af, men mulighederne tilsvarende store, måske ikke mindst i Jiangsu.

Om Jiangsu Provinsen

Der er *79 mio. indbyggere* i Jiangsu. Provinsen ventes i år at blive den største i Kina målt på BNP, og det er i det hele taget i Jiangsu, at megen nyudvikling i Kina finder sted. Jiangsu er også den største provins målt på udenlandske investeringer, og på an-

tal udenlandske turister, og næststørst målt på udenlandsk samhandel (import og eksport).

Priser og lønninger i for eksempel Nanjing er lavere end i Shanghai, og arbejdskraften både veluddannet og mere trofast over for sin arbejdsplads. I Jiangsu som i andre provinser er kandidat-basen til specialstillinger (fx indenfor ledelse, HR og ingeniørfag) dog beskedne og nødvendigheden af intern virksomhedsoplæring stor.

Jiangsu-borgere har flere *engelsk-kundskaber* end andre provinser – men under 10 pct. taler engelsk.

Danske aktører har mange og *gode relationer* til myndighederne i Jiangsu. 150 danske projekter er etableret i Jiangsu, hvilket svarer til en sjettedel af alle danske projekter i Kina.

Myndighederne i Jiangsu har mange erfaringer med at samarbejde med udenlandske byer og regioner. *Provinsen har 209 venskabsaftaler* med udlandet, for eksempel med Californien, New York og Moskva, hvilket er det højeste antal i Kina.

Myndighederne *favoriserer de større, udenlandske virksomheder* og investeringer, og mindre virksomheder med ambitioner i Jiangsu har derfor brug for partnere/assistance. Særlige *industrizoner* indrettet efter mindre virksomheders behov kan være attraktive. Der findes en zone med 150 tyske virksomheder nær Shanghai.

Forskning og uddannelse

SDC – Sino-Danish Center for Research and Education uden for Beijing (etableret af et konsortium af danske og kinesiske ministerier og universiteter) er nyetableret og vil arbejde tæt sammen med erhvervslivet. Danske studerende får mulighed for at arbejde sammen med de dygtige, kinesiske studerende og inspireres til at starte virksomheder op sammen. Dele af undervisningen og forskningen foregår sammen med virksomheder, og danske virksomheder vil kunne benytte SDC som udstillingsvindue. SDC er således en mulig indgang for hovedstadsregionale studerende, forskere og virksomheder til det kinesiske marked.

Turisme

Der var 100.000 kinesiske overnatninger i hovedstadsregionen i 2012, svarende til 1,3 pct. af samtlige turistovernatninger. Væksten i kinesiske overnatninger er høj, 39 pct. i 2012, men ikke så høj som i metropoler i Europa, vi normalt sammenligner regionen med. De kinesiske turister er attraktive som store forbrugere; omsætningen fra kinesiske turister var på 250 mio. kr. i hovedstadsregionen i 2012.

De kinesiske turister værdsætter især hovedstadsregionen som klimavenlig og romantisk – men savner dog information på kinesisk – blandt andet digitale app's - og en bedre (VIP) service.

Vigtige initiativer for at tiltrække flere kinesiske turister er tilstedeværelse på de digitale, kinesiske medier, en fast platform for turismeindsatsen i Kina, direkte flyruter til Kina, smidig visum-behandling når kineserne vil rejse (kinesisk nytår), og kurser for frontpersonale i hovedstadsregionen om behandling af kinesiske gæster.

Gode råd til myndighedssamarbejder og bud på værktøjer

Aftaleparternes (Region Hovedstaden og Jiangsu Provinsen) *engagement og indsats* er afgørende for udbyttet, blandt andet er tilstedeværelse af stor betydning.

Arbejdet med at tiltrække kinesiske virksomheder og investeringer til hovedstadsregionen bør for det første tage udgangspunkt i, at *kinesiske investorer* er interesserede i meget konkrete '*value propositions*' (konkrete investeringsprojekter -for eksempel sygehusbyggerier eller trafikale infrastruktur som broer, tunneller og letbane) fremfor brede formuleringer om hovedstadsregionens generelle styrker og gode rammevilkår inden for eksempel clean-tech. For det andet har de *brug for andre services* i forbindelse med etablering i Danmark end for eksempel tyske virksomheder.

Listen herunder anfører nogle af de konkrete instrumenter, der anvendes for at fremme udenlandske virksomheders muligheder i Jiangsu:

- Statens *VITUS-program* giver eksportrådgivning til mindre, danske virksomheder.
- For mindre virksomheder er det afgørende at have en god *kontakt* til myndigheder, til medlemsorganisationer som European Union-Chinese Chamber of Commerce og – hvis lokaliseret der - til ledelsen i industriparke. EUCCC har også en vigtig, social funktion.
- *Det Danske Innovationscenter* i Shanghai har en del samarbejder i Nanjing med danske virksomheder og tekniske universiteter. Innovationscentret anbefaler grupper af danske virksomheder på et afgrænset felt (for eksempel inden for fødevarerområdet) at få Innovationscentrets assistance til at starte op i det små (eksempelvis forskningsaktiviteter), som siden kan skaleres op og kommercialiseres.
- Den *Danske Ambassades Green China-initiativ* har samlet syv danske virksomheder i Nanjing om planlægningen af en kommende Eco Life-Science Park efter danske miljøstandarder.
- Den tyske delstat Baden-Württemberg har siden 1986 haft et *fast team, kontorfaciliteter og forskellige services lokaliseret i Nanjing*, som stilles til rådighed for mindre, tyske virksomheder, der vil afprøve sine muligheder i Jiangsu.

A. Delegationen

Navn	Organisation	Stilling
Birgitte Kjøller Pedersen	Region Hovedstaden	1. vice Regionsrådsformand, delegationsleder
Lars Svarre Gaardhøj	Region Hovedstaden	Regionsrådsmedlem
Marianne Stendell	Region Hovedstaden	Regionsrådsmedlem
Charlotte Fischer	Region Hovedstaden	Regionsrådsmedlem
Bent Larsen	Region Hovedstaden	Regionsrådsmedlem
Mikkel Warming	Københavns Kommune (samarbejdsaftale med Beijing)	Socialborgmester
Anders Agger	Ballerup Kommune (samarbejder med byen Wuxi i Jiangsu)	Kommunaldirektør
Steen Nørby Nielsen	Siemens (rep. DI, Vækstforum Hovedstadens formandskab)	Country Division Lead
Lars Bernhard Jørgensen	Wonderful Copenhagen	CEO
Claus Lønborg	Copenhagen Capacity	CEO
Marlene Høj Haugaard	Væksthus Hovedstadsregionen	CEO
Signe Jungersted	Wonderful Copenhagen	Project Manager
Xiuqing Ji	Copenhagen Capacity	Business Development Man-
Torben Ø. Pedersen	Hvidovre Hospital	CEO
Kim Høgh	Region Hovedstaden	Region Chief Operations Offi-
Ebbe Rasmussen	Region Hovedstaden	Specialkonsulent
Line Elk Hansen	EC International	Tolk og ekstern rådgiver

B. Turens faglige program

Det gennemførte, samlede program med formål, præsentationer og deltagere under de enkelte programpunkter er oplistet i det følgende:

Mandag, den 27. maj i Beijing

Tid	Sted	Bemærkning
12.00	Beijing lufthavn	Ankomst.
13.00-14.30	Bus	Præsentation af Beijing ved engelsktalende guide.
14.30-15.30	Grand Hotel	Check-in.
15.30-17.00		Frokost på hotellet og Individuel tid til afslapning, bilaterale møder.
17.00-18.00	Bus	Fra Grand Hotel til den danske ambassade.
18.00-20.00	Den danske ambassade	Seminar om kinesisk-dansk forretnings-, forsknings- og uddannelsessamarbejde <i>Formål:</i> Præsentation af danske nøgleaktørers aktiviteter i Kina. <i>Præsentationer:</i> <i>Delegationens leder:</i> Delegationens mål og deltagere, præsentation af samarbejdsaftale (Memorandum of Understanding – MoU), med Ji-angsu-provinsen. <i>Ambassadør Friis Arne Petersen:</i> Danske nationale aktører i Beijing, ambassadens serviceydelser over for virksomheder og myndigheder, engagementer i Nanjing/Jiangsu, erfaringer og forslag til, hvordan offentlige myndigheder kan hjælpe danske virksomheder med at få succes i Kina/få kinesiske investorer og virksomheder til at komme til Danmark. <i>Morten Laugesen, sekretariatsleder, det dansk-kinesiske universitetscenter Sino-Danish Center of Education and Research (SDC):</i> SDC, mål, aktiviteter (uddannelse, forskning, erhverv), samarbejde/aktiviteter med erhvervslivet og offentlige myndigheder. <i>Claus Lønborg, adm. direktør for Copenhagen Capacity:</i> Initiativet "Sourcing China". <i>Øvrige deltagere:</i> Erhvervsledere fra danske virksomheder deltager i diskussionen.
20.00-22.00	Ambassadørens residens	Middag og networking med ambassadøren og erhvervsledere fra danske virksomheder i Kina.

Tirsdag, den 28. maj – Beijing/transport til Nanjing

Tid	Sted	Bemærkning
07.00	Udtjek hotel	
07.30-08.30	Gåtur til Temple	Guidet gåtur gennem Huton'er til Temple Hotel.
08.30-09.00	Rundvisning på Temple	Direktør fortæller om overgangen fra tempel over elektronikfabrik til ruin og nu restaureret hotel/konferencecenter.

09.00-11.30	Temple Hotel	Seminar om danske interesser inden for turisme i Kina og kinesisk turisme i København med relevante interesser <i>Formål:</i> Tiltrækning af kinesiske turister til Region Hovedstaden er et af seks konkrete projektforslag i MoU. Wonderful Copenhagens Chinavia-og Sourcing China-projekter støtter dette. anbefalinger fra personer, der dagligt arbejder med kinesisk turisme. <i>Præsentationer:</i> <i>Lars Bernhard Jørgensen og Signe Jungersted, Wonderful Copenhagen</i> <i>Anders Ellemann Kristensen, GM, Albatros Rejser, et af de få udenlandske, godkendte rejsebureauer for kinesiske turister</i> <i>George Cao, adm. direktør, Dragon Trail, om betydningen af at være til stede på de digitale medier i kontakten med kinesiske turister.</i> <i>Chris Cui, GM, Copenhagen Fur, om at kombinere turisme og forretningsturisme, når delegationer besøger virksomheden i Kbh</i>
11.30-12.30	Temple Hotel	Frokost med deltagelse af oplægsholderne.
12.30-16.00	Rundvisning (bus og gåtur)	Præsentation af trends inden for byplanlægning og -udvikling <i>Formål:</i> Byplanlægning og -udvikling er et af de vigtigste samarbejdsområder mellem danske og kinesiske myndigheder og virksomheder. Rundvisningen giver en forståelse af de udfordringer, Kina står overfor (voldsom urbanisering med stor tilflytning), og hvordan dette søges håndteret.
16.00-17.00	Bus	Til South Railway Station i Beijing.
18.00-22.30	Tog	Boks med sandwich, læskedrikke på toget.
22.30-	Ankomst	Bus til hotel i Nanjing.

Onsdag, den 29. maj – Nanjing

Tid	Sted	Bemærkning
09.00-10.30	Erhvervsseminar på hotellet, 5. sal: Session 1	Præsentationer og diskussioner med medarbejdere fra kommende partnerafdelinger i Jiangsu-provinsen <i>Formål:</i> Forståelse af afdelingernes ansvarsområder, deres erfaringer med samarbejde med udenlandske regioner samt anbefalinger. Samtidig en mulighed for networking og introduktion af muligheder for samarbejde med Region Hovedstaden. Præsentationer: Delegationens leder, Jiangsu-provinsen (departementer for sundhed, udenrigsanliggender, udenrigshandel og -investeringer, turisme, bolig-, by- og landudvikling).
10.30-10.00	Pause	Networking med repræsentanter fra Jiangsu.
11.00-13.00	Erhvervsseminar på hotellet, 5. sal: Session 2:	Danske myndigheder og internationale organisationer i Nanjing-området <i>Formål:</i> At mødes med centrale, danske og internationale aktører fra erhvervslivet i Jiangsu-området. Præsentation af disse aktørers tjenester og deres erfaringer og anbefalinger vedrørende myndighedernes

		muligheder for at bidrage til gensidig erhvervsudvikling. Det er samtidig en mulighed for delegationen for at promovere Region Hovedstaden over for potentielle, fremtidige projektpartnere. <i>Præsentationer:</i> Delegationens leder, European Union-Chinese Chamber of Commerce, Baden-Württemberg International, den danske generalkonsul, Innovation Centre Denmark.
13.00-13.45	Frokost (5. sal)	Networking med erhvervsledere og EUCCC's bestyrelsesmedlemmer.
14.30	Bus	
15.00	Folkets hospital, børneafdelingen	Præsentation af og rundvisning på hospitalet samt præsentation af Hvidovre Hospital <i>Formål:</i> Barselspleje og børnesundhedspleje er nogle af de potentielle projekter mellem Jiangsu-provinsen og Region Hovedstaden. Besøget giver viden om kinesiske standarder og en mulighed for at præsentere Hvidovre Hospital. <i>Præsentationer:</i> Værten, delegationens leder og adm. direktør Torben Pedersen, Hvidovre Hospital.
17.00	Bus	
18.00	Jinglin Hotel	Møde, underskriftsceremoni og formel middag med værter fra Jiangsu-provinsen. Med deltagelse af den danske generalkonsul.

Torsdag, den 30. maj – Nanjing

Tid	Sted	Bemærkning
08.30-09.30	Bus	
09.30-11.00	Nanjing Hightech Zone	Møde og rundvisning: Planer for Green Lighthouse og Sino-Danish Eco-Pharma Park <i>Formål:</i> At høre om planer og erfaringer fra danske virksomheder med aktivitet i Nanjing. COWI A/S har kontrakt på at opføre et Green Lighthouse, og indgår med seks andre, store danske virksomheder i det danske ambassadeinitiativ "Green China" om planlægning af Sino-Danish Eco-Pharma Park – en erhvervspark for biotech-virksomheder efter danske miljøstandarder. <i>Præsentationer:</i> Præsentation af model og rundvisning i området ved COWI A/S og deres kinesiske samarbejdspartnere.
11.00-11.15	Bus	
11.15-15.00	Simcere Company	Møder og frokost, der afholdes af Simcere, besøg på Simcere R&D Center og auditorium. <i>Formål:</i> At lære, hvordan en ledende kinesisk virksomhed drives, samt planer for engagement og investeringer i udenlandske virksomheder. <i>Præsentation</i> ved Simcere og delegationens leder.
15.00-17.30		Bus, besøg på et grønt byggeri, bus til Hotel Holiday Inn Aqua City.
19.00-21.30	restaurant	

Fredag, den 31. maj – Nanjing/Beijing/Kbh.

Tid	Sted	Bemærkning
06.00-13.00		Transport: bus, tog Nanjing-Beijing, bus til lufthavn i Beijing.
18.40	i Kbh.	